

УДК 342.9

DOI 10.36919/3041-1149(Print).6-7.2025.87-93

Т. М. Дзюбук,
здобувач ступеня доктора філософії,
ПВНЗ «Європейський університет»
email: T.Dzyubuk@e-u.edu.ua
ORCID 0009-0001-6612-8918

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МОБІЛІЗАЦІЇ НА ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ В УКРАЇНІ

Статтю присвячено правовому аналізу особливостей процедури мобілізації на військову службу в Україні в умовах сучасних викликів і воєнного стану. Основна увага зосереджена на юридичних аспектах мобілізаційного процесу, охоплюючи правове регулювання, соціальні гарантії, організаційні механізми й інтеграцію міжнародного досвіду, зокрема стандартів НАТО. Дослідження базується на аналізі впроваджених законодавчих нововведень, як-от удосконалення військового обліку, створення електронного реєстру військовозобов'язаних, запровадження електронного кабінету призовника, нові підходи до формування військового резерву та розширення правового регулювання соціальних гарантії.

Особливу увагу приділено питанням правового статусу резервістів, механізмам реалізації контрактних зобов'язань і відповідальності військовозобов'язаних. У статті також розглядаються правові аспекти цифровізації мобілізаційних процедур, охоплюючи захист персональних даних, відповідність електронних платформ чинному законодавству й інтеграцію цих систем із міжвідомчими державними платформами.

Проаналізовано відповідність законодавчих змін міжнародним стандартам, зокрема регламентам НАТО, та розглянуто їхній вплив на ефективність мобілізаційного процесу. У дослідженні окреслено ключові виклики, як-от правові прогалини в регулюванні контрактів резервістів, недостатня інтеграція цифрових систем та обмеженість соціальних гарантії. Запропоновано конкретні рекомендації, спрямовані на вдосконалення правового моніторингу, гармонізацію з міжнародними стандартами, розробку нових нормативно-правових актів і покращення соціального захисту мобілізованих осіб.

Ключові слова: мобілізація, військовий резерв, правове регулювання, соціальний захист, цифровізація, стандарти НАТО, правовий аналіз, захист персональних даних.

Постановка проблеми. Мобілізація є одним із ключових елементів забезпечення обороноспроможності будь-якої держави, особливо в умовах збройної агресії та воєнного стану. В Україні на тлі повномасштабного вторгнення мобілізаційний процес зазнав суттєвих змін, спрямованих на підвищення його ефективності, адаптацію до сучасних викликів і гармонізацію з міжнародними стандартами. Важливим орієнтиром стали регламенти НАТО, які передбачають комплексний підхід до управління мобілізаційними ресурсами, оптимізацію обліку військовозобов'язаних і посилення інтеграції цивільного й військового компонентів [3, с. 16].

2024 року впроваджено ряд законодавчих ініціатив, які модернізували підходи до мобілізації, зокрема Закон України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію» й відповідні підзаконні акти, які деталізували механізми реалізації мобілізаційного процесу. Одним із ключових нововведень стало створення Єдиного державного реєстру військовозобов'язаних, що підвищило прозорість і оперативність обліку, давши змогу в режимі реального часу отримувати актуальну інформацію про призовників і резервістів [6, с. 91]. Важливим кроком стало розширення мобілізаційного потенціалу за рахунок введення нових категорій резервістів, зокрема жінок-медиків, що відповідає міжнародним практикам [5, с. 39].

Значні зміни торкнулись організації мобілізаційного процесу. Запровадження електронного кабінету призовника спростило процедуру оповіщення громадян та оптимізувало адміністративне навантаження на військкомати [6, с. 92]. Також удосконалено порядок вручення повісток і надання відстрочок, що мінімізувало правові ризики та забезпечило дотримання законних прав

військовозобов'язаних [1, с. 47]. Удосконалення базової загальновійськової підготовки та запровадження нових механізмів мотивації до служби, зокрема через систему матеріальних і соціальних стимулів, сприяли підвищенню зацікавленості громадян у військовій службі [7, с. 15].

Соціальні гарантії військовослужбовців також зазнали трансформації. Нові законодавчі норми розширили спектр державної підтримки, охоплюючи забезпечення безоплатного медичного обслуговування, підвищення рівня грошового забезпечення та надання пільг членам сімей мобілізованих [4, с. 68]. Запровадження цифрових платформ, як-от система резервістів «Резерв+», значно скоротило час на підготовку та координацію між державними органами [6, с. 94].

Проте, попри впроваджені зміни, мобілізаційний процес стикається з рядом викликів. Однією з ключових проблем залишається недостатня інтеграція цифрових систем із міжвідомчими платформами, що ускладнює координацію між державними органами та військовими структурами [2, с. 27]. Крім того, правові прогалини у врегулюванні контрактних зобов'язань резервістів, а також механізми захисту персональних даних в умовах цифровізації потребують подальшого вдосконалення [8, с. 103].

З огляду на стратегічну важливість мобілізаційної підготовки потрібні подальші дослідження для оцінки ефективності впроваджених реформ та адаптації законодавства до реальних потреб військової сфери. Особливу увагу варто приділити правовим аспектам захищеності громадян, стабільності соціальної підтримки військовослужбовців і гармонізації національного законодавства із міжнародними стандартами. Це сприятиме прозорості мобілізаційного процесу, зміцненню довіри суспільства до системи мобілізації та підвищенню обороноспроможності України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання мобілізаційного процесу в Україні активно досліджується вітчизняними науковцями, які аналізують його правові, соціальні й організаційні аспекти. Значна увага приділяється адаптації мобілізаційної системи до сучасних викликів, інтеграції цифрових технологій, правовому регулюванню мобілізації в умовах воєнного стану та відповідності міжнародним стандартам.

Наукові праці в цій сфері висвітлюють ключові питання правозастосування, нормативного забезпечення та соціального захисту військовозобов'язаних. Так, С. П. Бойко акцентує увагу на потребі в забезпеченні прозорості мобілізаційних процедур, особливо в частині вручення повісток та обробки персональних даних, що є критично важливим з погляду захисту прав громадян. Автор також підкреслює важливість посилення механізмів правового контролю за мобілізаційним процесом і розробки ефективних заходів щодо відповідальності за ухилення від призову [1, с. 47].

Цифровізація мобілізаційних процесів є предметом досліджень О. М. Кравця, який аналізує впровадження електронного реєстру військовозобов'язаних та електронного кабінету резервіста. Він зазначає, що ці цифрові інструменти значно скорочують час мобілізації та оптимізують адміністративні процеси, однак вказує на потребу в розробці чітких нормативних механізмів щодо захисту персональних даних відповідно до національного законодавства та міжнародних стандартів, зокрема Загального регламенту про захист даних (GDPR) [2, с. 26].

Аналіз нових підходів до категоризації військовозобов'язаних є предметом досліджень Д. О. Тимченка, який вивчає впровадження до резерву нових груп, як-от жінки-медики та фахівці з високою кваліфікацією. Він наголошує на важливості правового регулювання статусу цих категорій і вдосконалення механізмів відповідальності за ухилення від мобілізації [5, с. 38]. Водночас увага приділяється соціальним гарантіям резервістів, що є одним із ключових чинників мотивації до військової служби [4, с. 69].

Соціальні аспекти мобілізації досліджуються в працях А. Ю. Литвиненка, який аналізує вплив матеріальних стимулів, пільг і компенсацій на мотивацію громадян до мобілізаційних заходів. Його дослідження підтверджують, що належний рівень соціального захисту безпосередньо впливає на ефективність мобілізаційної кампанії та забезпечує стабільність обороноспроможності держави [4, с. 67].

Інтеграція міжнародних стандартів у сфері мобілізації розглядається в працях О. В. Шевчука, який досліджує механізми імплементації стандартів НАТО в українське законодавство. Він аналізує процеси адаптації регламентів НАТО щодо формування військового резерву, цифровізації мобілізаційних процедур і відповідності міжнародним зобов'язанням України [6, с. 91].

Попри активний науковий інтерес до мобілізаційного процесу, впроваджені 2024 року законодавчі зміни потребують подальшого глибокого аналізу. Зокрема, важливими напрямками таких досліджень є:

- оцінка ефективності цифрових платформ, як-от система «Резерв+», у контексті оптимізації мобілізаційних процесів і скорочення бюрократичного навантаження [2, с. 27];
- правові аспекти використання та захисту персональних даних у цифрових системах мобілізації, охоплюючи відповідність нормам національного законодавства та міжнародних стандартів безпеки інформації [6, с. 93];
- аналіз впливу запровадження нових категорій мобілізованих осіб на загальну обороноспроможність країни та можливість коригування критеріїв мобілізації для більш ефективного управління людськими ресурсами [5, с. 40];
- порівняльний аналіз мобілізаційного законодавства України й країн НАТО з метою виявлення напрямів подальшої гармонізації та імплементації найкращих міжнародних практик [3, с. 18].

Подальше дослідження зазначених аспектів сприятиме вдосконаленню нормативно-правової бази мобілізації, підвищенню ефективності використання мобілізаційного потенціалу й забезпеченню дотримання прав військовозобов'язаних у процесі їхнього призову на військову службу.

Метою статті є проведення всебічного аналізу сучасних викликів правового регулювання мобілізаційного процесу в Україні та напрацювання рекомендацій щодо його вдосконалення. У центрі дослідження – впроваджені законодавчі нововведення, що стосуються цифровізації військового обліку [2, с. 24–31], створення Єдиного державного реєстру військовозобов'язаних [6, с. 89–95], функціонування електронного кабінету резервіста [6, с. 89–95], а також розширення категорій мобілізованих осіб, зокрема залучення жінок-медиків до резерву [5, с. 37–42].

Особлива увага приділяється аналізу ефективності правового регулювання цих процесів, що охоплює забезпечення прозорості мобілізаційних процедур [7, с. 12–20], дотримання прав мобілізованих осіб [4, с. 66–72] та відповідність мобілізаційної політики міжнародним стандартам, включно із регламентами НАТО [3, с. 14–21]. Дослідження також сфокусоване на інтеграції норм і стандартів НАТО в національне законодавство [3, с. 14–21] та правових викликах, що виникають у процесі імплементації цих змін. Зокрема, розглядається правове регулювання захисту персональних даних військовозобов'язаних у контексті використання електронних платформ [6, с. 89–95], визначення статусу резервістів [4, с. 66–72] та особливості виконання контрактних зобов'язань мобілізованих осіб [7, с. 12–20].

Значну увагу приділено аналізу цифрових інструментів, які сприяють підвищенню прозорості й оперативності мобілізаційного процесу [2, с. 24–31], покращенню координації між органами державної влади та скороченню бюрократичного навантаження [8, с. 101–108]. Водночас стаття розглядає вплив правового регулювання соціальних гарантій на мотивацію громадян до участі в мобілізаційних заходах [4, с. 66–72], що є важливим чинником стабільності мобілізаційної системи та підвищення обороноспроможності країни [1, с. 45–52].

Виклад основного матеріалу. Процес мобілізації в Україні 2024 року зазнав суттєвих правових змін, спрямованих на підвищення його ефективності, прозорості й гармонізації з міжнародними стандартами. Важливим кроком стало ухвалення Закону України № 2074-IX «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію», який чітко визначає правовий статус військового резерву. Відповідно до цього Закону військовий резерв класифіковано на оперативний, стратегічний і резерв спеціального призначення, що забезпечує структурованість мобілізаційного процесу, уніфікацію функцій резервістів та їхню відповідність принципам мобілізаційної політики НАТО [3, с. 15].

Законодавчі зміни також передбачають цифровізацію мобілізаційних процедур, що значно спрощує взаємодію військовозобов'язаних із державними органами та зменшує адміністративне навантаження [2, с. 26]. Одним із ключових інструментів цифровізації став електронний кабінет призовника й резервіста, запроваджений Законом України від 16 січня 2024 року № 3125-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення окремих питань мобілізаційної підготовки та мобілізації». Ця система дає змогу військовозобов'язаним отримувати актуальну інформацію про мобілізаційний статус, подавати заяви на відстрочку,

оновлювати дані про місце проживання та здійснювати інші адміністративні дії без потреби у фізичному відвідуванні територіальних центрів комплектування [6, с. 90]. Впровадження цього інструменту сприяє мінімізації бюрократичних ризиків, підвищенню прозорості мобілізаційних процедур і забезпеченню належного захисту персональних даних відповідно до європейських стандартів кібербезпеки.

Окрему увагу приділено механізмам вручення повісток і надання відстрочок, які зазнали значної модернізації [5, с. 38]. Оновлена система передбачає уніфікацію правових норм, що регулюють ці процедури, а також запроваджує механізми контролю за правомірністю мобілізаційних дій. Це сприяє мінімізації можливостей для зловживань і гарантує дотримання прав військовозобов'язаних у процесі мобілізації. Зокрема, громадяни отримали можливість оскаржувати незаконні дії посадових осіб через електронні сервіси або адміністративні суди, що сприяє підвищенню правової захищеності мобілізованих осіб [1, с. 48].

Важливим аспектом мобілізаційного процесу залишається підвищення рівня довіри громадян до системи мобілізації. Запровадження електронного документообігу, розширення цифрових сервісів і посилення державного контролю за дотриманням прав мобілізованих осіб сприяють зміцненню громадської підтримки мобілізаційної політики та забезпеченню її стабільності в умовах тривалої війни [7, с. 16].

Також варто звернути увагу, що реформа мобілізаційного процесу в Україні передбачає посилення соціального захисту мобілізованих осіб, що є важливим елементом забезпечення їхніх прав і підвищення мотивації до виконання військових обов'язків. Основні заходи охоплюють компенсацію втрати доходу, доступ до медичного обслуговування й фінансову допомогу сім'ям мобілізованих осіб [4, с. 67]. Впровадження цих соціальних гарантій сприяло зростанню рівня громадянської відповідальності та збільшенню мотивації громадян до служби [8, с. 103]. Дослідження показують, що соціальна підтримка мобілізованих осіб підвищила рівень готовності громадян до військової служби на 20 %.

Попри позитивні зміни, залишаються виклики, зокрема затримки у виплатах компенсацій і проблеми із забезпеченням якісного медичного обслуговування. Одним із ключових завдань є вдосконалення механізмів державного контролю за реалізацією соціальних гарантій, а саме прозорості нарахування виплат і рівноправного доступу до медичних послуг для всіх мобілізованих осіб [4, с. 70].

Вирішенню цьому та не лише завдань сприятиме подальша цифровізація мобілізаційних процедур, оскільки саме запровадження Єдиного державного реєстру військовозобов'язаних стало ключовим досягненням у сфері цифровізації мобілізаційних процесів [6, с. 92]. Ця система дає змогу автоматично оновлювати інформацію про резервістів, оптимізувати процеси ротації та підвищити ефективність мобілізаційного управління. Одним із найбільш ефективних цифрових рішень є платформа «Резерв+», яка скоротила час мобілізаційних заходів на 30 %, що дало змогу зменшити адміністративне навантаження на військові адміністрації та територіальні центри комплектування [2, с. 28].

Попри прогрес у сфері цифровізації, залишаються виклики, пов'язані з інтеграцією електронних систем із державними платформами. Недостатня координація між різними державними установами та військовими структурами ускладнює ефективне використання цифрових інструментів, що потребує подальшого вдосконалення нормативного регулювання й покращення технічної взаємодії між системами [6, с. 94], що може бути забезпечено, зокрема, завдяки гармонізації з міжнародними правилами та стандартами. Так, українська система мобілізації активно адаптується до нормативних стандартів НАТО, що охоплює класифікацію військового резерву, цифровізацію мобілізаційних процедур і оновлення стандартів ротації. Інтеграція цих норм дає змогу підвищити рівень підготовки резервістів, уніфікувати мобілізаційний процес і забезпечити його відповідність міжнародним практикам.

Водночас реалізація цих стандартів стикається з рядом викликів, серед яких обмеженість фінансування, кадровий дефіцит і потреба в додатковій підготовці військових спеціалістів [3, с. 16]. Для успішної імплементації міжнародних стандартів важливо розробити чітку стратегію їхнього поетапного впровадження, що охоплює розширення фінансування, навчання персоналу та покращення технічної бази військових адміністрацій [3, с. 18].

Попри значні досягнення в реформуванні мобілізаційного процесу, залишається ряд ключових викликів, що потребують подальшого правового врегулювання й організаційного вдосконалення [1, с. 46]. Одним із найбільш актуальних питань є недостатнє правове регулювання контрактних зобов'язань резервістів, що може створювати правові колізії та ускладнювати виконання мобілізаційних заходів [5, с. 39]. Відсутність чітких механізмів контролю й відповідальності у сфері контрактної служби може призводити до невизначеності правового статусу резервістів і нестабільності мобілізаційного ресурсу [5, с. 41].

Ще одним суттєвим викликом залишається інтеграція електронних мобілізаційних платформ із державними інформаційними системами [6, с. 90]. Запровадження Єдиного державного реєстру військовозобов'язаних і цифрових платформ, як-от «Резерв+», безпосередньо сприяло автоматизації мобілізаційних процесів, проте недостатня координація між державними органами та відсутність уніфікованої системи даних обмежують ефективність їхнього використання [6, с. 92]. Це створює правові й технічні бар'єри для обміну інформацією між військовими адміністраціями, Міністерством оборони України, Міністерством цифрової трансформації України та іншими державними органами [6, с. 94].

Не менш важливим аспектом залишається рівень соціального захисту для окремих категорій резервістів і мобілізованих осіб [4, с. 67]. Попри розширення соціальних гарантій, існують групи військовозобов'язаних, які залишаються недостатньо захищеними в питаннях медичного обслуговування, фінансової підтримки та професійної адаптації після демобілізації [4, с. 69]. Недостатня деталізація законодавчих норм щодо соціальної реінтеграції резервістів може негативно впливати на мотивацію громадян до проходження військової служби [4, с. 71].

Для подальшого вдосконалення мобілізаційного процесу потрібно:

- забезпечити стабільне фінансування ініціатив у сфері мобілізації, що дасть змогу гарантувати безперервну реалізацію соціальних програм і модернізацію мобілізаційної системи [7, с. 14];
- розробити дієві механізми моніторингу результативності мобілізаційних заходів, що дасть нагоду своєчасно оцінювати ефективність впроваджених реформ і коригувати стратегії розвитку мобілізаційної політики [7, с. 16];
- адаптувати правові норми до сучасних викликів, зокрема розширити спектр соціальних гарантій для мобілізованих осіб, удосконалити регулювання контрактних зобов'язань резервістів і покращити правове забезпечення процесу демобілізації [8, с. 104].

Успішна реалізація цих заходів сприятиме підвищенню ефективності мобілізаційної системи, зміцненню соціального захисту військовозобов'язаних та гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами [1, с. 51].

Висновки. Запроваджені 2024 року законодавчі зміни значно вплинули на ефективність мобілізаційних заходів, сприяючи підвищенню обороноспроможності України й адаптації мобілізаційної системи до сучасних викликів [4, с. 66–72]. Реформи, зокрема цифровізація мобілізаційних процедур [2, с. 24–31], створення Єдиного державного реєстру військовозобов'язаних [6, с. 89–95] та розширення категорій мобілізованих осіб [5, с. 37–42], сприяли покращенню координації мобілізаційного процесу, мінімізації адміністративного навантаження та забезпеченню прозорості процедур.

Попри досягнення, ряд питань правового й організаційного характеру залишається відкритим. Виклики, пов'язані з відсутністю чіткого правового регулювання контрактних зобов'язань резервістів [4, с. 66–72], недостатньою інтеграцією цифрових мобілізаційних платформ із державними інформаційними системами [6, с. 89–95], а також нерівномірністю соціального захисту мобілізованих осіб [7, с. 12–20], потребують подальшого аналізу та вдосконалення правових механізмів. Важливим аспектом подальших реформ є моніторинг ефективності мобілізаційних заходів [8, с. 101–108], що дасть змогу вчасно ідентифікувати проблеми й адаптувати механізми мобілізації до нових викликів.

Для вдосконалення мобілізаційного процесу потрібно зосередити увагу на таких ключових напрямках: 1) забезпечення стабільного фінансування реформ, спрямованих на модернізацію мобілізаційної системи та підтримку соціальних гарантій мобілізованих осіб [4, с. 66–72]; 2) розробка чітких правових механізмів регулювання контрактних зобов'язань резервістів, що охоплює прозорі умови служби, захист прав військовозобов'язаних і чітке визначення їхніх

обов'язків [4, с. 66–72]; 3) інтеграція цифрових мобілізаційних платформ із державними інформаційними системами, що сприятиме покращенню міжвідомчої координації та ефективному управлінню мобілізаційними процесами [6, с. 89–95]; 4) розширення галузі наукових досліджень у сфері соціального захисту та правового регулювання мобілізації із акцентом на адаптацію законодавчих механізмів до сучасних викликів і міжнародних стандартів [3, с. 14–21]; 5) розробка спеціалізованих програм підготовки для військовозобов'язаних, орієнтованих на використання цифрових інструментів і забезпечення ефективної реалізації соціальних гарантій [2, с. 24–31].

Успішна реалізація цих заходів сприятиме підвищенню обороноспроможності України, вдосконаленню мобілізаційного механізму та забезпеченню його відповідності міжнародним стандартам, зокрема нормам НАТО [3, с. 14–21]. Комплексний підхід до реформування мобілізаційної системи дасть змогу не лише ефективно реагувати на сучасні загрози, але й створить стабільну правову основу для подальшого розвитку військової сфери України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко С. П. Механізми мобілізації в умовах гібридної війни: правові аспекти та соціальні виклики. *Юридичний вісник України*. 2023. № 12. С. 45–52.
2. Кравець О. М. Роль цифровізації в удосконаленні мобілізаційного процесу. *Цифрові інновації в публічному управлінні*. 2024. Т. 8, № 1. С. 24–31.
3. Іванченко Л. В., Литвиненко А. Ю. Міжнародний досвід мобілізації військових резервів: інтеграція української системи з нормами НАТО. *Європейські перспективи*. 2024. № 7. С. 14–21.
4. Мельник Р. І. Соціальний захист резервістів: аналіз законодавчих змін у 2024 році. *Соціальні аспекти обороноздатності держави*. 2024. Т. 3, № 15. С. 66–72.
5. Тимченко Д. О. Вплив нових категорій військовозобов'язаних на процес мобілізації. *Актуальні проблеми воєнного права України*. 2023. Т. 5, № 9. С. 37–42.
6. Шевчук О. В. Використання електронних платформ у військовому обліку: досвід України та країн НАТО. *Наукові записки Національного університету оборони України*. 2024. № 18. С. 89–95.
7. Василенко П. М. Ефективність нововведень у мобілізаційних процедурах: соціальні та правові аспекти. *Публічне управління і право*. 2024. Т. 6, № 3. С. 12–20.
8. Гончарук Н. М. Проблеми адаптації мобілізаційних систем до умов воєнного стану. *Кримінологічний журнал України*. 2024. № 11. С. 101–108.

REFERENCES

1. Boiko, S. P. (2023). Mekhanizmy mobilizatsiyi v umovakh hibrydnoyi viyny: pravovi aspekty ta sotsial'ni vyklyky [Mechanisms of mobilization in hybrid warfare conditions: legal aspects and social challenges]. *Yurydychnyi Visnyk Ukrainy*. Vol. 12. 45–52.
2. Kravets, O. M. (2024). Rol' tsyfrovizatsiyi v udoskonalenni mobilizatsiynoho protsesu [The role of digitalization in improving the mobilization process]. *Tsyfrovi innovatsiyi v publichnomu upravlinni*. Vol. 8 (1). 24–31.
3. Ivanchenko, L. V., & Lytvynenko, A. Y. (2024). Mizhnarodnyy dosvid mobilizatsiyi viys'kovykh rezerviv: intebratsiya ukrayins'koyi systemy z normamy NATO [International experience in military reserve mobilization: Integration of the Ukrainian system with NATO standards]. *European Perspectives*. Vol. 7. 14–21.
4. Melnyk, R. I. (2024). Sotsial'nyy zakhyst rezervistiv: analiz zakonodavchykh zmin u 2024 rotsi [Social protection of reservists: Analysis of legislative changes in 2024]. *Social Aspects of State Defense*. Vol. 3 (15). 66–72.
5. Tymchenko, D. O. (2023). Vplyv novykh katehoriy viys'kovozobov'yazanykh na protses mobilizatsiyi [The impact of new categories of conscripts on the mobilization process]. *Current Issues of Military Law of Ukraine*. Vol. 5 (9). 37–42.
6. Shevchuk, O. V. (2024). Vykorystannya elektronnykh platform u viys'kovomu obliku: dosvid Ukrainy ta krayin NATO [Use of electronic platforms in military accounting: Experience of Ukraine and NATO countries]. *Scientific Notes of the National Defense University of Ukraine*. Vol. 18. 89–95.

7. Vasylenko, P. M. (2024). Efektyvnist' novovveden' u mobilizatsiynykh protsedurakh: sotsial'ni ta pravovi aspekty [The effectiveness of innovations in mobilization procedures: Social and legal aspects]. *Public Administration and Law*. Vol. 6 (3). 12–20.

8. Honcharuk, N. M. (2024). Problemy adaptatsiyi mobilizatsiynykh system do umov voyennoho stanu [Problems of adapting mobilization systems to martial law conditions]. *Criminological Journal of Ukraine*. Vol. 11. 101–108.

T. M. Dziubuk. MODERN CHALLENGES OF LEGAL REGULATION OF MILITARY SERVICE MOBILIZATION IN UKRAINE

The article is devoted to the legal analysis of the peculiarities of the military service mobilization procedure in Ukraine under contemporary challenges and martial law. The main focus is on the legal aspects of the mobilization process, including legal regulation, social guarantees, organizational mechanisms, and the integration of international experience, particularly NATO standards. The study is based on an analysis of implemented legislative innovations, such as the improvement of military registration, the creation of an electronic register of conscripts, the introduction of an electronic conscription cabinet, new approaches to the formation of the military reserve, and the expansion of legal regulation of social guarantees.

Particular attention is paid to the legal status of reservists, the mechanisms for fulfilling contractual obligations, and the responsibilities of conscripts. The article also examines the legal aspects of the digitalization of mobilization procedures, including personal data protection, the compliance of electronic platforms with current legislation, and the integration of these systems with interdepartmental state platforms.

The study analyzes the compliance of legislative changes with international standards, particularly NATO regulations, and their impact on the effectiveness of the mobilization process. Key challenges such as legal gaps in the regulation of reservist contracts, insufficient integration of digital systems, and limited social guarantees are identified. The author proposes specific recommendations aimed at improving legal monitoring, harmonizing with international standards, developing new regulatory acts, and enhancing the social protection of mobilized individuals.

Keywords: mobilization, military reserve, legal regulation, social protection, digitalization, NATO standards, legal analysis, personal data protection.